

tuntijana ensimmäiseen). Tässä retorisessa kontekstissa pysäytetty kertomus on tehokas tapa sekä oikeuttaa oma lähestymistapa muita etevämmäksi että opastaa yleisöä sisäistämään asianmukainen identiteetti käytännön tutkimustyötä varten.

Kalela onnistuu tehtävässä hyvin. Tekstin joiltakin osin toisteisesta kompositiosta huolimatta teoksen kertova ääni opettaa yleisölle selkeästi ja havainnollisesti uudenlaisia tapoja tehdä historiantutkimusta, jossa tutkijan identiteetiksi määrit-

tyy dialogin käyminen niin tutkimuskohteen kuin yleisönkin kanssa, edellä kuvattuja periaatteita noudattamalla. Ja vaikka Kalelan esitys asettaa retorisella rakenteellaan kilpailevat lähestymistavat epäedulliseen valoon, kertova ääni ei pyri kuitenkaan sanomaan viimeistä sanaa: historiantutkimus jää liikkeeseen, koskaan päättymättömän väitelyn tilaan.

JUKKA TÖRRÖNEN

MATTI PELTONEN
MIKROHISTORIASTA
HELSINKI: GAUDEAMUS,
HANKI JA JÄÄ, 1999
173 s.

JORMA KALELA
HISTORiantutkimus JA
HISTORIA
HELSINKI: GAUDEAMUS,
HANKI JA JÄÄ, 2000
270 s.

ISÄKAPINA ESPOOSSA

On outoa, että Espoosta tai oikeammin sen henkisestä keskuksesta Tapiolasta nousee mieleen entinen Neuvostoliitto – tai tarkemmin: sen kuvaaminen. Valokuvien ja mielikuvien lavastettua onnellisuutta ja turvallisuutta, hymyileviä ja aurinkoisia ihmisiä kesämaisemassa. Sellaisen onnellisuuden takana on toinen totuus.

Mutta Tapiola-kuvista puuttuu jotain: ei ole oikeastaan ihmisiä, vain kaupunkimaisemia ja rakennuksia tarkoin harkituista kuvakulmista. Tapiolan tarkoitus olikin poistaa visioista se, jota kutsutaan kaupunkisosaalisuudeksi. Sen tuli Heikki von Hertzenin sanoin olla ”sellainen keskelle rakennettu asuma- lähiö, jossa täydellinen irrottautuminen jokapäiväisestä arkielämän hälinästä olisi mahdollista”. Tämän ajattelun juuret ovat 1700-luvun Ranskassa. Valistusajan kirjoittajat

puhuivat kaupunkien patologiasta.

Parempien ihmisten asuinyhteisöä ei hallitse arki, vaan imago ja visiot. Vähän samalla tavoin kuin Jerusalemissa, jonka pyhien paikkojen hallitsijaksi ehdotettiin taannoin Jumalaa erimielisyyksien voittamiseksi. Sellainen Espoo saatiin raivaamalla maan tasalle menneisyys, joka Espoolta leimallisesti puuttuu, ellei sellaisena pidetä kadunnimien kalevalaisromanttisuutta, jolla ei ole mitään tekemistä Espoon historian kanssa. Ei jäänyt maaseutua, ei tullut kaupunkiakaan. Juha Siltala onkin joskus sanonut, että espoolaisuus on nykysuomalaisen mielentila.

Jukka Relander kirjoittaa: ”Espoo oli ja on solvaus kaikkea sitä kohtaan, mitä kaupunki on Euroopan historiassa merkinnyt: siellä on mahdollon eksyä katujen labyrinttiin ja on yhtä mahdotonta kuvitel-

la espoolainen flaneur kuin ajatella Matti Klingen käyskentelevän sunnuntaipromenadilla Matinkylässä”.

Toisaalla Ruben Stiller puolustelee matinkyläläisyyttä, jonka historiantaju ulottuu vain muotilehtien edelliseen numeroon. Keskiluokan tapaan Stiller joutuu määrittelemään identiteettiään vertailemalla itseään muihin: mihin joukkoon en kuulu. Stillerin vertauskohta ei olekaan eurooppalainen kaupunki vaan amerikkalaisuus. Sinne suuntaanhan suomalaiset ja eurooppalaiset intellektuellit peilaavat kysyessään itseltään, minne ovat menossa. Varmasti suomalaisilla on samanlainen raivaajajenki kuin sanotaan amerikkalaisillakin olevan. Sillä on raivattu historiaa niin kaupungeistamme kuin kirkonkyläistämme.

Viime vuosina Espoosta on opittu pitämään kunnallispolitiikan villinä läntenä, mutta kirjan mukaan myös

politiikka kuten ihmissuhteetkin ovat lähinnä symbolista toimintaa, amerikkalaiseen tapaan. Suunta on selvä. Espoota hallitsevat High Tech -imago ja Piilaakso-visio – vähän samaan tapaan kuin Jumala Jerusalemiä. Sen virtuaalitodellisuuteen eivät köyhät ja kipeät mahdu.

Itse kaupungin ohella kirjan tekstit etsivät espoolaista perustyyppiä. Annettu kuva on lohduton: pinta-liitävä, historiaton henkilö, jonka minuus rakentuu ulkokohtaisista suhteista ”asioihin”. Näitä ovat be-mari, vetävä aviopuoliso, hyvä duunipaikka, partio tai kuoro. Se on jonkinlaista teflonsosiaalisuutta, etäisyyden ottoa, joka kukkii niin

mielessä kuin käyttäytymisessä. Kun ajattelee kirjan alaotsikkoa (Miten espoolaisuus ilmentää sitä mihin Suomi pyrkii), niin ihmistyyppi on jotenkin tuttu. Siinä on modernin ja menestyvän teknologiasuomalaisen kuva.

Ilkka Tuomi – ”nokialainen” – muistuttaa, että Espoo on jollain tavoin paikallinen ilmiö, toisin kuin globaali Piilaakso. Piilaaksosta ei voi tulla Espoota, mutta ehkä Espoosta tulee Piilaakso, ongelmiseen?

Espoo-kirja on kiinnostava ja hiukan pirullinen. Se on myös varsin epätasainen. Kun katselee kirjoittajien taustaa, voi aiheellisesti kysyä, onko tässä kirjoittelussa isä-

kapinan piirteitä. Toisaalta: kun vain osalla kirjoittajista on välitön suhde Espooseen, käy mielessä, että kaveriporukka on lyönyt päänsä yhteen ja etsinyt paikkaa insinööri- ja merkonomiviteille vähän samaan tapaan, kuin kansanperinne aikanaan löysi Hölmölän tyhmyyden kotipaikaksi. Sitä ei ollut olemassa.

SEPPÖ HELMINEN

TUOMAS NEVANLINNA &
JUKKA RELANDER (TOIM.)
ESPOO – TOTUUS SUOMES-
TA
TAMMI 2000